

Voor Nelson en Ada, de twee ponyfluisteraars

Juli Zeh

Het geheim van paardentaal

Sokkie heeft Sofies hulp nodig,
maar hoe leren ze elkaar begrijpen?

Op de hoogte blijven van alle paardenboeken die er bij Kluitman verschijnen en meedoen aan winacties? Volg dan @kluitman_paardenboeken op Instagram.

Nur 283 / W042401

Bisac JUV002130

© Nederlandse editie: Uitgeverij Kluitman Alkmaar B.V.

© MMXXIV Tekst: Juli Zeh

© MMXXIV Illustraties: Saskia Halfmouw

First published by dtv Verlagsgesellschaft mbH & Co. KG, München, Germany

Oorspronkelijke titel: *Socke und Sophie*

Nederlandse vertaling: Gertrud Jetten

Omslagontwerp: Saskia Halfmouw

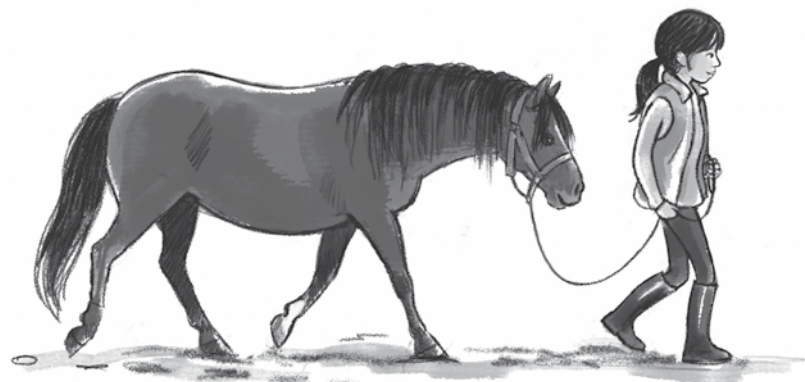
Alle rechten voorbehouden, inclusief het recht van reproductie

in zijn geheel of in gedeelten, in welke vorm dan ook.

kluitman.nl

BIJ KONINKLIJKE BESCHIKKING
HOFLEVERANCIER

met illustraties van
Saskia Halfmouw

kluitman

Voorwoord

Het is heel bijzonder om een speciale band met je paard te hebben. Dat gaat niet zomaar. Je moet heel veel tijd en liefde investeren, maar dan krijg je er ook zo veel voor terug!

Ik heb dat voor het eerst ervaren met mijn merrie Andorra. Het duurde even voordat ik snapte wat zij me wilde vertellen. Maar toen we elkaar eenmaal goed begrepen, wilde ze alles voor me doen. En ik voor haar.

Om de taal van paarden te begrijpen, moet je op kleine signalen letten. En je moet ook weten hoe een paard denkt. Een paard is geen mens en kijkt op een heel andere manier naar de wereld.

Dat vind ik zo goed aan dit boek: het is een spannend en ontroerend verhaal, maar terwijl je het leest, leer je ook hoe paarden denken. Daardoor ga je begrijpen wat ze jou willen vertellen. Zo helpt dit boek jou om een goede band met een paard op te bouwen.

Heel veel plezier met Sokkie en Sofie!

Jesse Drent

Sofie

Twaalf jaar, en paardengek zolang ze zich kan herinneren. Rijdt bij manege De Berkenhof. Haar aller-, allergrootste wens is een eigen paard of een verzorgpony waar ze elke dag voor kan zorgen. Ook al rijdt Sofie best aardig, ze weet eigenlijk maar weinig over de omgang met paarden. Als je haar verhaal leest, leer je samen met haar hoe paard en mens elkaar beter kunnen begrijpen!

Sokkie, eigenlijk Socrates

Vijf jaar oud, welsh-kruising, ongeveer 1 meter 35. Hij is donkerbruin met linksvoor een wit sokje – vandaar zijn bijnaam: Sokkie. Hij wordt beschouwd als een **probleempaard** (**vetgedrukte** begrippen worden achter in het boek uitgelegd.)

Ondanks zijn jonge leeftijd heeft hij al veel eigenaren gehad, omdat het nog niemand gelukt is om hem in te rijden. Zijn grootste wens is een plek waar hij mag blijven. Een thuis. Als je zijn verhaal leest, kom je erachter hoe een paard naar de wereld kijkt!

1

Ha, mijn naam is Sofie! Ik ben twaalf jaar en woon in de Randstad. Eigenlijk ben ik een heel gewoon meisje. Ik ga naar school, ik heb vriendinnen en hou van aardbeienijs.

Helaas zit er een schroefje bij mij los. Nou ja, dat zeggen mijn ouders. Hoe dat schroefje heet? Paarden! Ja, ik geef het meteen toe: ik ben gek. Paardengek! Dat schijnt een ernstige ziekte te zijn. Gelukkig is het niet besmettelijk – in elk geval niet in mijn familie. Die zijn namelijk allemaal gek op voetbal.

Ik vind het veel gekker om níét van paarden te houden. Ik bedoel: paarden zijn de meest fantastische dieren van de hele wereld!

Ze werken al duizenden jaren voor de mens, en zonder paarden had onze beschaving zich sowieso niet kunnen ontwikkelen.

Dat soort dingen zeg ik tegen mijn ouders als we weer eens ruzie hebben. Papa wil graag dat ik ga voetballen. Hij is trainer van SV De Kickers en besteedt al zijn vrije tijd aan voetbal. Mama is een echte voetbalmoeder. Haar muffins zijn legendarisch, ze weet waar je de goedkoopste noppenschoenen kan vinden en in haar handtas zitten altijd pleisters, extra sokken en reserve scheenbeschermers. Mijn broertje Sabbel, die eigenlijk Sebastiaan heet, traint drie keer per week. In het weekend zijn er ook nog wedstrijden, waar de hele familie naartoe gaat. Of beter gezegd: iedereen behalve ik. Want sinds ik alleen door de stad mag fietsen, ga ik naar de manege.

Papa begrijpt niet waarom iemand in het weekend liever vieze stallen uitmest dan op het prachtige groene gras van een voetbalveld te staan.

Ik begrijp niet waarom ik met andere zwetende kinderen om een bal zou moeten vechten als ik in plaats daarvan de satijnzachte neus van een paard kan aaien.

Voetbal is teamgeest, zegt papa altijd. Samenwerking. En wie met anderen kan samenwerken, kan alles bereiken wat hij wil.

Paardrijden is voor hem geen echte sport. Meer een hobby voor gekke meisjes. En hij vindt het gevaarlijk. Alsof voetbal zo veilig is!

Bovendien is rijden natuurlijk duur. Vijf rijlessen bij de manege kosten net zo veel als de contributie voor een heel jaar bij De Kickers. Daarom mag ik maar één keer per week rijden, bij manege De Berkenhof van mevrouw Hes. Dat doe ik al vanaf mijn achtste. Maar ook op de dagen dat ik geen les heb, ga ik graag naar stal. Ik zit dan op de tribune en kijk naar de lessen van andere kinderen. Of ik veeg de gang tussen de stallen en help met uitmesten. Soms mag ik na de les een pensionpaard uitstappen. Dat is voor mij dan het hoogtepunt van de dag.

Als ik thuiskom, krijgt Sabbel: 'Ga weg, je stinkt!' Dat doet hij expres, om mij te jennen. Mama geeft hem dan wel op zijn kop, maar ik moet toch al mijn kleren uitdoen en meteen naar het washok brengen.

Ze snappen er allemaal niks van. Als je nog nooit de warme, kruidige geur van een paard hebt ingeademd, weet je helemaal niet wat geluk is. Hoe kan je nou niet van deze prachtige dieren houden? Die pluizige oren en die zachte ogen! Hoe heerlijk moet het wel niet zijn als je met je lievelingspony over een stoppelveld kan galopperen... Paardrijden is een seizoenskaart voor het paradijs.

Ken je het gevoel dat je iets zo graag wil dat het gewoon pijn doet? Zo graag wil ik een eigen paard, of op zijn minst een verzorgpony. Ik wil niet alleen maar eens per week rijden. Ik wil echt voor een paard zorgen, elke dag! Voeren, poetsen, hoeven uitkrabben, manen en staart wassen. Uitmesten. Zadel en hoofdstel invetten. Buiten rijden, of gewoon

een stukje wandelen. Ik zou zo veel van mijn paard houden en er zo goed voor zorgen dat het het gelukkigste paard ter wereld zou zijn! Zodra ik aan kom fietsen, zou het al naar me hinniken.

Volgens mijn ouders kan ik een eigen paard wel vergeten. Daar hebben wij geen geld voor. En bovendien vinden ze het een te grote verantwoordelijkheid. Ze denken dat ik mijn interesse kan verliezen als ik ouder word. Wat een onzin. Dat zal nooit gebeuren, dat weet ik heel zeker!

Mama zegt: 'Sofie, een paard is geen speelgoed, maar een levend wezen.'

Papa zegt: 'Als je niet genoeg te doen hebt, kom dan naar De Kickers! Zo'n stoere meid als jij kan het ver schoppen in het D-team. En je zou onderdeel van een team zijn, stel je voor!'

Sabbel zegt: 'Voetbal is echt cool!'

Ik hou van mijn familie, maar soms zijn ze gewoon gek.

2

Het is donker. Hoog boven me in het dak zit een raam, maar dat is zo vies en zit zo vol met spinnenwebben dat er nauwelijks licht doorheen komt.

Ik heb geen idee hoelang ik hier al ben. Twee keer per dag gooit iemand hooi in mijn box. Het ruikt naar schimmel, maar toch eet ik het op. Anders zou ik verhongeren.

Waarom hebben ze me opgesloten? Dat is vast voor straf. Ik ben bang dat ik de jongen pijn heb gedaan. Het was niet met opzet... Ik was helemaal in paniek en heb niet eens gemerkt dat hij viel.

Dat moet ergens vorige week gebeurd zijn. Ze haalden me uit de kleine uitloop waar ik samen met de andere pony's

woonde. Eigenlijk was het daar best fijn – zolang er maar geen mensen in de buurt waren.

Maar ze kwamen elke keer weer en dan wilden ze wat van me. Toen ook. Ze sleurden me uit de paddock en deden riemen om mijn hoofd. Die trokken ze zo strak aan dat ze in mijn gezicht sneden. Als ik me daartegen verzette, trokken ze aan de teugels, waardoor die metalen staaf in mijn mond op mijn tong drukte. Dat deed verschrikkelijk veel pijn! Ze brachten me naar de rijbaan en kwamen met het ding aan dat ik de ‘zwarte panter’ noem. Dat is een groot, zwaar geval van leer dat ze op de rug van een paard vastbinden. En dat terwijl onze rug ons kwetsbaarste lichaamsdeel is! Vroeger probeerden roofdieren op onze rug te springen. Elk paard weet dat, ook al is het lang geleden. Die herinnering zit gewoon in ons. Als ik de zwarte panter zie, word ik al bang.

Maar dat kan mensen niks schelen. Ze gooien de zwarte panter op mijn rug en trekken de singel aan. En hup, de zwarte panter bijt zich vast in mijn rug. Zo deden ze het op die ene dag ook.

Als ik bang ben, bewegen mijn benen. Dat gaat vanzelf, daar kan ik niks aan doen. Ik dans gewoon. De vader van de jongen begon te schreeuwen: ‘Sta stil, stom beest!’ Daar werd ik nog banger van. En hoe banger ik werd, des te heftiger bewoog mijn lichaam.

Mijn benen schoten alle kanten op en mijn hoofd ging omhoog en omlaag. Ik wilde alleen nog maar rennen. Snel

weg, zo ver als ik kon. Rennen, totdat ze me eindelijk met rust lieten.

Maar ze hielden me stevig vast.

‘Stap op,’ schreeuwde de vader tegen de jongen. ‘Dat stomme beest moet maar eens leren wie hier de baas is!’

Ik geloof dat de jongen helemaal niet wilde. Ik geloof dat hij bijna net zo bang was als ik. Toch klom hij op een krukje en stapte op mijn rug.

Het werd zwart voor mijn ogen. Er was nog een roofdier op mijn rug gesprongen! Ik steigerde en mijn hoeven maaiden door de lucht. Ik trapte bijna tegen de vader aan. Hij liet de teugels los, waardoor ik eindelijk weg kon. Ik ging er snel vandoor en rende, rende, rende, ronde na ronde. Ik bokte flink om de vijand op mijn rug kwijt te raken. Op een gegeven moment voelde ik me lichter. Ik geloof dat de jongen in het zand lag. Toch galoppeerde ik verder. Wij paarden vluchten totdat ons instinct ons vertelt dat er genoeg afstand is tussen ons en het ding waar we bang voor zijn, ook al rennen we alleen maar rondjes.

Toen ik helemaal uitgeput was, vingen ze me. De vader schreeuwde en sloeg me met de zweep. Dat voelde ik bijna niet meer. Ik was kletsnat van het zweet en trilde van top tot teen. Ik wist niet eens meer waar ik was.

Sindsdien sta ik in dit donkere hok. De paddock en de andere pony’s heb ik niet meer gezien. Als er een mens in de buurt komt, leg ik mijn oren in mijn nek, zwaai met mijn hals en draai mijn achterhand naar de deur, waardoor ze

denken dat ik ze ga trappen. Mensen zijn onberekenbaar. De ene keer aaien ze me en geven ze me wat lekkers, het volgende moment beginnen ze te schreeuwen en doen ze me pijn. Ze zijn niet te vertrouwen. Hun ogen staan dicht bij elkaar. Daaraan kan je zien dat het roofdieren zijn. Als ze naar me staren, gaat hun blik dwars door me heen. Dan weet ik dat er elk moment weer iets verschrikkelijks kan gaan gebeuren.

Het ergste is de eenzaamheid. Het voelt alsof er een strakke metalen band rondom mijn borst zit. Soms kan ik de andere pony's horen proesten of hinniken. Ik wil naar ze toe, zij zijn mijn kudde! We hebben elkaars manen gekrauwd, samen dutjes gedaan en tegelijkertijd uit de grote ton gedronken. Als ik de andere pony's te erg mis, ga ik tegen de muren en de deur trappen. Dan rent de vader naar me toe en schreeuwt tegen me.

Maar wat ik ook doe, het heeft toch geen zin. Ik ben hier opgesloten en ik kan er niet uit. Alleen zijn is erger dan doodgaan. Ja, je hebt het goed begrepen, ik zou het liefste dood zijn.

3

Vandaag is er iets heel raars gebeurd. Ik kan het echt niet geloven! Het is gewoon... onvoorstelbaar.

We zaten aan tafel voor het avondeten, mijn ouders, Sabbel en ik. Opeens gaat papa's telefoon. Eigenlijk mogen we niet bellen aan tafel, maar hij zegt: 'Dat is Lucy. Ik kan beter even opnemen.'

Met de telefoon aan zijn oor loopt hij de kamer uit. Ik ken Lucy. Haar zoon Patrick is spits in het D-jeugdelftal. Als ik mee moet naar een wedstrijd, vind ik het altijd leuk om met haar te kletsen. Ze is dierenarts en werkt bij de Dierenbescherming. Soms maakt ze vreselijke dingen mee. Dat dieren mishandeld worden. Ook paarden. Lucy zorgt ervoor dat

mensen zich aan de regels houden, zodat dieren een goed leven hebben.

Als papa terugkomt, is hij diep in gedachten. Hij vouwt zijn servet op een bepaalde manier en legt het weer op tafel. Dat doet hij altijd als hij iets met ons wil bespreken. Ik maak me instinctief klein en ga na wat ik de afgelopen tijd allemaal misdaan heb. De zes voor wiskunde. De waterbommetjes in de wc op school. Maar ja, wat weet Lucy daar nou van? Ik vraag me af wat er aan de hand is.

Eindelijk begint papa te vertellen.

‘Lucy was vanochtend bij een stal hier in de buurt,’ zegt hij. ‘Een anonieme beller had een melding gedaan. Er stond een pony helemaal alleen in een donker hok. De eigenaar zegt dat het dier heel vals is, daarom hebben ze het opgesloten.’

‘Er zijn geen valse paarden,’ protesteer ik. ‘Paarden volgen altijd alleen maar hun instinct.’

‘Dat zei Lucy ook.’ Papa knikt naar me. ‘De eigenaar is bereid om het dier af te staan. Hij wil dat gevaarlijke beest sowieso nooit meer zien. Lucy heeft besloten om de pony morgen op te halen. Hij is er slecht aan toe en helemaal in de war. Nou ja, eigenlijk zei ze dat hij volledig geschikt is.’

‘Wat bedoelt ze?’ vraagt Sabbel.

‘Waar gaat die pony heen?’ vraag ik.

‘Waarom belt ze jou daarover?’ vraagt mama.

‘De pony wordt naar De Berkenhof gebracht,’ zegt papa. Dan zucht hij. ‘Lucy heeft gevraagd of Sofie zich de komende tijd een beetje over hem wil ontfermen.’

Aan tafel wordt het doodstil. Mama en papa kijken elkaar aan. Ingespannen tuur ik naar hun gezichten. Papa trekt zijn wenkbrauwen op, mama trekt haar mondhoeken omlaag en haar schouders omhoog. Ik durf nauwelijks adem te halen. Uiteindelijk begint mama te knikken.

Ik spring zo heftig overeind dat mijn knieën tegen het tafelblad stoten. Een waterglas valt om – gelukkig is het leeg. Mijn jubelkreten worden overstemd door papa.

‘Wacht even,’ roept hij.

Er zijn voorwaarden. En veel ook. Vanaf nu alleen nog maar achten voor wiskunde. Eén middag per week vrijwilligerswerk bij De Kickers, zodat ik niet vergeet dat het om teamgeest gaat. En aardig zijn tegen Sabbel. Dat laatste is helaas onmogelijk, maar dat hoef ik niet te zeggen, toch?

En er is een maar: de afspraak is tijdelijk.

‘De pony is niet te berijden,’ legt papa uit. ‘Je kan er niet eens een zadel op leggen. Lucy heeft geen tijd voor hem. Ze zou het fijn vinden als je hem wat vertrouwen kan geven. Als dat voor kerst lukt, kan ze misschien een nieuwe eigenaar voor hem vinden. Zo niet...’

‘Zo niet, wat dan?’ vraag ik.

Papa aarzelt. ‘Dat soort paarden eindigt vaak... in de worst.’

Sabbel krijgt de slappe lach en roept telkens weer ‘In de worst!’, terwijl ik tranen in mijn ogen krijg. Ik beloof alles wat papa en mama van me vragen. Dan pakt papa zijn telefoon en belt Lucy.

Ik zit op mijn bed en voel me een beetje misselijk. Een verzorgpony! Ik heb helemaal niet gevraagd hoe die heet. Hoe groot, hoe oud, en welke kleur. Merrie of ruïn, of misschien een hengst? Het kan me allemaal niks schelen. Ik hou er nu al van, maakt niet uit hoe het dier eruitziet. In mijn hoofd hoor ik telkens twee woorden: volledig geschift. Opeens voel ik me onzeker. Alhoewel ik al lang rijd, heb ik eigenlijk maar weinig verstand van paarden. Waarschijnlijk komt dat doordat bij de manege alles vanzelf gaat. De manegepaarden weten wat ze moeten doen, en wij ook. Hoe je een paard uit de wei haalt en het hek zo dichtmaakt dat de andere niet weglopen. Hoe je het aan het halster meeneemt. Hoe je het moet borstelen, opzadelen en het hoofdstel aandoen. In de les leert mevrouw Hes ons een goede zit en hoe we de hulpen moeten geven. Afgelopen zomervakantie heb ik een cursus gevolgd waarbij het niet zozeer om het rijden ging, maar om alles eromheen. Ik heb veel geleerd over anatomie, voeding, gedrag en verzorging.

Maar hoe vóélt een paard zich echt? Wat heeft het nodig om gelukkig te zijn? Wat moet je doen als het niet meewerkt? Wat doe je als het bang is?

De manegepaarden happen als ze een slecht humeur hebben. Dan geef ik ze een tik op hun neus. Maar onze manegepaarden zijn dan ook niet 'volledig geschift'.

Wat moet ik doen als ik niet overweg kan met mijn verzorgpony?

Ik adem een keer diep in en uit. Er is geen reden om in

paniek te raken. Het is nog lang geen kerst: dat duurt nog vier maanden. Ik zal verschrikkelijk mijn best doen. Ik zal zo goed voor mijn verzorgpony zorgen dat hij of zij niet anders kan dan zich goed gedragen!

4

Paarden zijn **vluchtdieren**.

Dat is maar een simpel zinnetje en toch verklaart het heel veel. Eigenlijk bijna alles. Sinds ik opgesloten ben, denk ik er voortdurend over na.

Stel je eens voor. Elk van ons bestaat uit honderden kilo's vlees. Wij zijn als het ware wandelende frikandellen in een wereld vol met vleeseters! Geen wonder dat ons lichaam en onze ziel helemaal gericht zijn op overleven.

Overleven betekent: altijd op je hoede zijn en snel vluchten als het nodig is. We zijn bijna 24 uur per dag wakker, zodat we geen enkel teken van gevaar missen. Liggend slapen doen we alleen maar als we ons absoluut veilig voelen, en

dan meestal maar twintig minuten. De rest van de tijd slapen we hooguit tussendoor een beetje. Staand. Dat is meer een dutje.

We leven in kuddes, zodat er altijd iemand op wacht kan staan. Twintig ogen zien meer dan twee! Als er gevaar dreigt, schakelen we razendsnel over naar een alarmtoestand en zijn we meteen klaar om te vluchten. Zodra de leider van de kudde het teken geeft dat we moeten gaan, denderen we er in uitgestrekte galop vandoor. En we stoppen pas als we ons weer veilig voelen.

Voor een vluchtdier geldt dat je beter honderd keer te veel weg kan rennen dan één keer te weinig. Daarom kunnen we ons half doodschrikken van een ritselend blad of een plastic zak. Dat doen we niet omdat we dom zijn of ons willen verzetten. Dat doen we omdat we niet anders kunnen. Dat is ons instinct.

De ergste dingen voor een vluchtdier zijn: van de kudde gescheiden worden, opgesloten worden of vastgebonden zijn. Ik kan daar in elk geval niet tegen! Gek genoeg heb ik ook paarden gezien die heel rustig met een mens weggaan bij hun kudde. Die zich vast laten binden zonder tegen te strubbelen. Er zijn zelfs paarden die vrijwillig in een **trailer** gaan. Een trailer is zo'n kleine, donkere kist op wielen waar je niet meer uit kan, ook al ben je nog zo bang!

Ik kan me er niks bij voorstellen, maar toch gebeurt het de hele tijd. Ik heb daar maar één verklaring voor: deze paarden hebben een heel andere band met hun mensen dan ik. Ze